

Zelf

Column

Van der Lee

Oktober 2015. De IARC (International Agency for Research on Cancer, onderdeel van de WHO) verstuurt een persbericht over de relatie tussen worst, rood vlees en de kans op kanker. Media buitelen over elkaar heen om via print, web, radio en tv zo snel mogelijk de onheilstijding de wereld in te jagen. Absolute koploper was het NOS Journaal: 50 gram worst per dag levert een 20 keer zo hoog risico op darmkanker op. Het bericht knalt er in.

Dan blijkt dat het bericht van de IARC net even iets anders zei: elke dag 50 gram worst verhoogt de kans op darmkanker met 18 procent. Volgens de IARC-medewerker, Straif, is dat een kleine kansverhoging. Voor rood vlees was de conclusie van de IARC nog zwakker: er is een 'beperkt' bewijs dat iedere dag 100 gram vlees de kans met 17% verhoogt. Het foutje van de NOS knalt er minder hard in. De nuancering en juiste conclusie halen de voorpagina's of het NOS Journaal niet.

Het onderwerp werd een jaar na dato besproken tijdens een Wereldlezing door Wageningen Academy en KLV. Volgens de sprekers had de hype voorkomen kunnen worden wanneer wetenschappers en (wetenschaps)journalisten de juiste feiten en de goede uitleg hadden gegeven.

Daarnaast bleek dat het volledige rapport van de IARC niet was én nog steeds niet is gepubliceerd. Dat maakt een feitencheck nog steeds onmogelijk. Naar de reden van niet-publicatie kan alleen maar worden geraden. Wel gaf een van de sprekers aan dat er geen unanieme mening was binnen de IARC. Informatie die ook de media niet heeft gehaald.

De cruciale vraag is wie verantwoordelijk is voor onjuiste berichten en de schade die daarmee is veroorzaakt. Is dat de IARC of de WHO of zijn het de onderzoekers, de opstellers van het persbericht of de media? Het antwoord is moeilijk te bepalen. Bij alle partijen draait het echter om verantwoordelijkheid en vooral om zorgvuldigheid. Onderzoekers zijn verantwoordelijk voor het zorgvuldig uitvoeren van het onderzoek. Samen met communicatiemensen zijn ze verantwoordelijk voor een zorgvuldige berichtgeving. De media zijn verantwoordelijk voor zorgvuldige berichtgeving, voor het duiden en in de juiste context plaatsen van de informatie. Journalisten die geen verstand hebben van onderzoek, zouden daarvoor terug moeten vallen op hun wetenschapscollega's of te rade moeten gaan bij de onderzoekers.

Natuurlijk heeft elke partij eigen hindernissen. Onderzoekers zitten in een dwingend systeem om te publiceren en de media te halen. Media zitten gevangen in een systeem waardoor ze met steeds minder mensen, snel – en als het even kan als eerste – opzien-barend nieuws moeten brengen.

De grootste verantwoordelijkheid ligt echter bij de sectoren en de bedrijven waar het onderzoek betrekking op heeft. In dit geval de vleessector. Zij hebben zelf het grootste belang en zijn verantwoordelijk voor hun eigen positie. Dat betekent dat ze zelf de onderzoeken en de berichtgeving er over (laten) beoordelen. Dat ze zelf een goede en open (vertrouwens)relatie moeten hebben en onderhouden met media en wetenschappers. Dat ze zelf actief, transparant en waar nodig offensief moeten communiceren. Zeker bij foutieve berichtgeving.

Net zo goed dat ze zelf op z'n minst vertegenwoordigd zijn bij bijeenkomsten waar het gaat over cruciale, imago-bepalende onderwerpen. De massale afwezigheid van vertegenwoordigers uit de sector wekt op z'n minst de indruk dat het bedrijven niet interesseert. Daardoor misten ze de uitspraak van de Wageningse wetenschapper dat vleeseters niet vaker darmkanker hebben dan veganisten. Dat de sector dat niet zou interesseren, kan ik zelf niet geloven.

MARC VAN DER LEE - RUEMOUR B.V., REPUTATIE EN COMMUNICATIE IN AGRI, FOOD EN AQUA - WWW.RUEMOUR.COM